

Fra vårt nye energikurs i samarbeid med Vitensenteret i Trondheim. Kurset går inn på energi som begrep og strøm som energibærer, samt tar for seg fremtidsrettet bruk av energi. Kursdeltakerne jobbet med mange ulike praktiske oppgaver som kan utføres sammen med egne elever i klasserommet.

Gratulerer til Horneberg FUS barnehage med Grønt Flagg. Ordfører Rita Ottervik deler ut flagget.

Gratulerer til Jakobsli skole med Grønt Flagg. Varaordfører Ola Lund Renolen deler ut flagget.

Til alle skoler og barnehager i Trondheim, og våre samarbeidspartnere

Velkommen til nytt skole og barnehageår. Grønn Barneby ser frem mot en nytt år, hvor vi vil tilby en rekke aktiviteter og tiltak knyttet til miljø og folkehelse. Svært mange av skoler og barnehager er godt i rute med deres Grønt Flagg sertifisering. Vi ser at dette er en drivkraft for å sikre at miljø og folkehelse blir en naturlig del av skole- og barnehagehverdagen. Og ved de enhetene som av ulike grunner ikke er helt i rute, så er det veldig nyttig å ha en god dialog med oss i Grønn Barneby. Vi kan bidra på ulike områder for å komme videre med dette arbeidet.

Både rammeplan og nye læreplaner øker nå fokuset på miljø og bærekraft. Her ser vi at arbeid med Grønt flagg vil være en god måte å møte dette kravet på fremover. Her vil det skje mye spennende det kommende året.

Spennende blir det også når Klæbu sine skoler og barnehager fra nyttår blir en del av Grønn Barnebys nettverk. Fra nå av vil de bli invitert til arrangement og aksjoner som kommer.

Aktiviteter høsten 2019

Oversikten over høstens aktiviteter ser foreløpig slik ut:

- Kurs om vegetarmat med LianTunet, 3. sept.
- Beintøft- gå/sykle-aksjon for skoler, 2 - 29.sept.
- Kurs om sanking og frøbehandling, Voll gård, 17. og 24. sept.
- Kurs om dyrking og Jordlappen - 1. okt.
- Matsvinn-prosjekt til 6. trinn i Mat og helse - okt/nov.
- Tarkus-kurs for barnehager - 17.nov.
- Plastprosjekt, skoler. Tilbud kommer.
- Gjenbrukskurs - nov.
- Nettverksmøte Grønt Flagg skoler blir i november - dato kommer.
- Nettverksmøte Grønt Flagg barnehager er satt til 19. november
- NB: Omvisning for 4. trinn ved Heggstadmoen vil bli tilbudt våren 2020
- Invitasjoner knyttet til aktivitetene vil bli sendt ut utover høsten. Man finner og informasjon på nettsidene til Grønn Barneby.

Rusken-dugnaden 2019

Barn og unge i Trondheim har denne våren gjort en stor innsats for å få et renere Trondheim. Ca 15 000 barn og unge fra i alt 65 barnehager og 35 skoler deltok denne gangen. Dette arbeidet merkes godt i byen, samt at vi får flere barn og unge som passer på at søppel ikke havner i naturen.

Grønn Barneby vil takke alle barn, elever og ansatte for innsatsen.

Det har blitt trukket vinnere av årets Rusken for både skoler og barnehager.

Vinner av SkoleRusken og premien på 5000 kr ble Brundalen skole.

Vinnere av BarnehageRusken ble: Møllenberg barnehage, Byneset barnehage og Gjortlervegen barnehage.

Nye Grønne Flagg i Trondheim

Dette halvåret har vi fått to nye grønne flagg i Trondheim. Horneberg FUS barnehage fikk heist flagget den 28.februar, mens Jakobsli skole markerte flaggheisingen den 4. april. Dermed vaier det nå i alt 202 grønne flagg i Trondheim.

Grønn Barneby ønsker dere et spennende høsthalvår!

Glade barn ved Ilabekken barnehager mottar Grønn Barneby's pris 2019 for deres viktige jobb med kompostering, dyrking og biomangfold.

Grønn Barnebys pris 2019

Grønn Barneby pris ble i vår tildelt en barnehage. Juryen hadde mottatt flere gode søknader, og tema for søknadene gikk fra dyrking, til biologisk mangfold og kosthold. Stor variasjon gav juryen en krevende jobb med å kåre en vinner. Til slutt falt juryen ned på at årets vinner ble: Ilabekken barnehager

Ilabekken barnehager vinner prisen for deres omfattende miljøarbeid, som går fra kompostering, til dyrking og arbeid med biomangfold. Barnehagene vinner 20 000 kroner som skal brukes til miljøtiltak ved barnehagene. Barnehagene sitt prosjekt vil bli presentert på høstens nettverkssamling for barnehager.

Biologisk mangfold som Grønt Flagg-tema

Stadig flere skoler og barnehager i Trondheim har løftet biologisk mangfold som tema for Grønt Flagg. Mange har stort fokus på insekter og ulike polinatorer, og fire enheter er også denne sommeren fadder for hver sin bikube. I mai arrangerte vi kurs om biologisk mangfold, med svært gode tilbakemeldinger. Alex Strømme og Trygve Megaard fra NTNU stod for gjennomføringen av kurset i området omkring skistua. Vi har arrangert både Humlekurs og Humlekassekurs denne våren sammen med La humla suse.

Omvisning ved Heggstadmoen for 4. trinn

Det vil også kommende skoleår bli tilbudt et eget opplegg om avfall og kildesortering for 4.trinn. Bruk av LOOP vil også i år være en sentral del av dette, men det jobbes og med å få på plass ytterligere ressurser knyttet til dette. Selve besøket ved Heggstadmoen vil i år bli lagt til våren. Nærmere informasjon om dette vil komme på nyåret.

Markering av Verdens Miljødag

Tirsdag 5. juni markerte om lag 1000 barn Verdens Miljødag i Iladalen. Dagen ble åpnet av kommunaldirektør for oppvekst og utdanning, Camilla Trud Nereid., Deretter ble det konsert med Mandarinssaft, før barna fikk prøvd ulike miljøaktiviteter. Her kunne man velge mellom lærerike aktiviteter som for eksempel båtrace, natursti, levende dyr og utforskning av utstoppede ville dyr, spikking og fargelegging av fisker, gjenbruksleker, lekeaktiviteter og bli kjent med humler og bier.

Matsvinn- og matsentralen

Grønn Barneby og Framtiden i våre Hender vil også denne høsten tilby et opplegg om matsvinn rettet mot 6.trinn (Mat/Helse). Opplegget ligger tilgjengelig på nett, samt at alle elever som deltar får komme på besøk til Matsentralen, og lære mer om hvordan ta vare på mat og hvor viktig dette er som et miljø- og klimatiltak. Tilbud om å delta med skolen 6.trinn vil bli sendt ut til skolene ved skolestart.

Skoleskogdager i Trondheim

Denne våren har vi gjennomført to skoleskogdager for ungdomsskole-elever. Elevene fra Tonstad, Stabbursmoen og Selsbakk skole. Elevene fikk plantet sine første trær, og har muligheten til å følge disse i fremtiden, samtidig som de lærte om skogsdrift som yrke og hvor viktig skogen er for å løse klimautfordringen vi har foran oss. Til slutt fikk alle hilse på skogens tøffeste skapning - Bjørnedyret !

Nye kurs i samarbeid med LianTunet

Vi har denne våren gjennomført to nye kurstilbud i samarbeid med LianTunet. Dette har vært Vegetarmat-kurs, samt kurs om Ville vekster. Tilbakemelding fra deltakerne på begge kursene har vært veldig gode, og vi kommer til å gjenta disse kursene. Vegetarkurs tilbys allerede 4. september.

Vi minner om hjemmesiden til Grønn Barneby. Der finner du mange tips og nyttige ting til miljøarbeidet.

<http://www.trondheim.kommune.no/gronnbarneby>

Kontakt: gronnbarneby.prosjekt@trondheim.kommune.no

Miljøvennlig hilsen fra Grønn Barneby
Hege, Roy-Inge og Bjørn Arild.

Kurs med NTNU om biologisk mangfold. Et praktisk kurs hvor deltakerne får en rekke praktiske tips til utedager.

Bilder fra to av våre nye kurs i samarbeid med LianTunet. Øverst ser vi Ane Willmann fra Vill mat som instruerer om ville vekster. Nederst bilde fra herlige retter laget under vegetarkurs.

Elever i full gang med skoleskogdag i Bymarka.